

4.2.1990

ÚVODEM

Milé kolegyně, vážení kolegové!

K 31.lednu 1990 se přihlásilo k OFjMP 164 členů. Každé společenství žije a utváří se do té míry, do jaké členové spolu komunikují. Aby komunikace byla dvousměrná a mohla být i síťová, prosíme: sdělujte nám podněty, nápady, úvahy, kritiku. Bude-li se obsah vztahovat k činnosti jednotlivých pracovních skupin, posílejte sdělení koordinátorům /viz dále/. Půjde-li o obecnější otázky, o činnost našeho OF jako celku, nebo o problémy více oblastí, je možné kontaktovat I.Planavu, který je t.č.pověřený organizovat a koordinovat naše počínání.

Také v psychologických vědách existuje řada aktuálních úkolů a problémů. Jejich řešení není tak složité v rovině obecnějších úvah, nabývá však na komplikovanosti a leckdy i na dramatictosti ve zcela konkrétních situacích. Zajisté se shodneme v tom, že i v naší profesi došlo k deformacím; jejich míra i osobní odpovědnost za ně - to je záležitost analýz, které by měly být věcné, neemotivní a hlavně pravdivé. Cesta od deformací ke smysluplnému fungování je svízelná, klikatá a dlouhá.

Při hledání variant se dnes nabízejí - zhruba řečeno - dvě možnosti. Tu první bychom mohli nazvat refermisticou: zachovat či mírně korigovat stávající struktury, instituce a hierarchická uspořádání, a tudíž zaměřit se na tak řečené kosmetické úpravy. Druhou cestu lze nazvat revoluční v tom smyslu, že existující struktury, systémy a vazby mezi prvky reflektujeme jako nereformovatelné či reformování nehodné. A tudíž jsou na místě zásadní systémové a strukturální změny. Přikláname se k variantě druhé, která vůbec neznamena - jak se někdy málo z nás polekalo - totálně odmítavý postoj ke všemu, co se udělalo. Ostrůvků pozitivní deviace, jichž v naší "branži" zase nebylo tak poskrovnu, si považujeme. Jsme však přesvědčeni, že tyto ostrůvky nevznikaly díky minulým i přežívajícím strukturálním vazbám, nýbrž právě navzdory jim.

A ještě něco. Byli bychom nevalnými profesionály, kdybychom nedokázali reflektovat také to, že určité deformace nalezneme v té či oné míře a podobě i v našich myslích. Za jednu z deformací lze považovat tak řečený hierarchický, lineárně-vertikální způsob myšlení. Projevuje se i v tom, jak obtížně leckdo přijímá jiný model, než je ten, který byl do nás po desetiletí vtlučen - to jest centralistický, hierarchický: někdo shora nás přece musí řídit, něco dovolovat či zakazovat, poskytovat, hodnotit, posuzovat... A tudíž kritériem kompetence vedoucího pracovníka je či bylo to, jak mafiánsky obratně se pohybuje v byrokraticko-straníckých strukturách, jaké tam má konexe, založené nezřídka na pochybných protislužbách. Byl-li členem KSC, tím lépe, neboť mohl leccos i pro nás - zejména pro ty hodné a oddané - "uhrát". Budeme si muset zvykat, ba přímo učit se jinému stylu uvažování i jednání. Mohli bychom jej označit za pluralitní či horizontální nebo též za syéprávoý, a zodpovědný ne směrem nahoru, nýbrž naopak dolů a též směrem ke spolupracovníkům na stejné rovině.

Tohle vše má řadu konsekvencí; jejich popis, rozbor a hlavně transformace do každodenního jednání - to je dnes patrně to hlavní, co nás čeká a doufejme nemine.

Koordinační skupina
OFjMP

SLOŽENÍ KOORDINAČNÍ SKUPINY OFjMP

Na schromáždění pléna 12. 1. 1990 byli do koordinační skupiny dodatečně zvoleni S. Kratochvíl a J. Králík. Dále byli kooptováni L. Kostron /psychologie práce, jež nám jaksi unikla/ a J. Floriánová, která nabídla organizačně-administrativní spolupráci. K dnešnímu datu má tedy skupina toto složení:
M. Adámková, B. Bárta, L. Běťák, J. Dan, J. Floriánová, M. Kotek, J. Králík, S. Kratochvíl, E. Mádrová, L. Míček, I. Planava, K. Flocek, A. Zemanová, K. Zezulka.

Jde tu o volné, tedy dle potřeby měnitelné pracovní společenství. Jednání koordinační skupiny jsou přístupná každému členu OFjMP, což bylo - i s datem jednání - konstatováno na zmíněném plénu. Je potěšitelné, že toto pozvání přijalo několik našich členů a účastnili se jednání skupiny 24. 1. 1990. Další schůzka koord. skupiny se koná 15. 2. 1990 v 16. hod v místnosti OPPP Brno-venkov, Solniční 4, Brno.

PRACOVNÍ SKUPINY /PS/

1/ Psychologie a veřejnost

- psychologie a politika - aktuálně psychologie a volby
koordinátor J. Šabata, Jhořázova 3, 602 00 Brno

- psychologie a služba veřejnosti
L. Míček, Loosova 7, 638 00 Brno

2/ Výuka a vědecko-výzkumná základna psychologie

J. Švancara, Leninova 59, 602 00 Brno

3/ Manželské a rodinné poradenství

M. Kotek, tř. kpt. Jaroše 2a, 602 00 Brno

4/ Psychol. výchovné poradenství

B. Bárta, Křídlovická 15a, 603 00 Brno

5/ Psychologie ve zdravotnictví

A. Zemanová, Absolonova 35a, 624 00 Brno

6/ Pracovní psychologie L. Kostron, Běloruská 6, 625 00

7/ Náprava osobních křivd a nespravedlností

L. Míček, Loosova 7, 638 00 Brno

8/ Kontakty s psychologv. v zahraničí

L. Běťák, Stamicova 16, 623 00 Brno

9/ Pracovní skupina stevovská /včetně otázek sdružení psychologů a kontakty s jinými OF/

I. Pleňava, Vápenka 15, 636 00 Brno

J. Dan, nám. SNP 23, 613 00 Brno

pozn. Vytvořila se potřeba pracovní skupiny pro ediční a publikační činnost - zatím ve zrodu.

Z ČINNOSTI PRACOVNÍCH SKUPIN

Psychologie a veřejnost

Dr. J. Šebata přivítá spolupráci dalších kolegů v prac. skupině psychologie a politika. Práce se bude soustředovat na problematiku psychologie voleb.

Ve skupině Psychologické pomoci veřejnosti jsou v jednání tyto akce : v dubnu přijede do ČSP holandská psycholožka J. van de Plugh a v Praze /asi 10.4./ bude přednášet na téma úzkost - agresivita. Na totéž téma bude připraven i workshop. Jednání o možnosti jejího vystoupení v Brně bude evizováno na plenárním setkání OPJmP.

V červnu t.r. přijede do Brna prof. dr. Merylin Rossnerová z Kanedy, světoznámá odbornice v oblasti rozvoje intuice, meditací, jogových cvičení atd. Velmi známou je také svými metodami výchovy emočně narušených dětí. Počítáme s jejím týdenním pobytem.

Na podzim přísliben 1 - 2 týdenní přednáškový pobyt MUDr. PhDr. J. Diamanta, vědeckého pracovníka v Holandsku /problémy neurofyzologie, léčby psychotiků atd./

Do rozhlasového vysílání OF JM kraje byl připraven seriál krátkých rozhovorů: Jak se totalitní režim odrazil v našich myslích. /I. Pláseve/

Pro rozhlasové Mikroforum dne 5. 2. 90 byla připravena beseda Psychologické aspekty pracovní mobility v období společenských změn /L. Kostron, J. Šopek/

Uvítáme informace o akcích pro odborné psychology i širší veřejnost.

L. Míček

Výuka a vědeckovýzkumná základna psychologie

Skupina chce svými iniciativami přispět k odstranění nedostatků a deformací, které tíživě postihly tyto obory. Je třeba zajistit, aby se psychologie stala součástí všeobecného vzdělání na střední škole i ve všech směrech VŠ.

Studium učitelství je nezbytné v daleko větší míře posílit aplikovatelnými psychologickými poznatky. Nejvíce nedostatků způsobila krátkozraká reforma odborného studia psychologie, kde je nezbytné posílit humanitní základ a rozšířit kontakty posluchačů s praxí. Vědecká základna psychologie potřebuje mnoho podpory; nejprve jde o zrušené instituce - obnovení, dále pak o koncentraci na řešení aktuálních úkolů tak, aby se obnovila někdejší prestiž moravské psychologie.

Skupina shromažďuje návrhy kolegů z praxe na změny studia psychologie a též informace o organizaci a náplni studie v zahraničí. Souhrnný návrh bude předán katedře psychologie FF MU.

J. Švancara

Manželské a rodinné poradenství

Skupina shromažďuje návrhy koncepcí rozvoje oboru. Na pracovních schůzkách 22.1. a 2.2.90 byly jednotlivé koncepce probírány. Názory a stanoviska budou předneseny v Praze na setkání prac. sk. pro manželské a rodinné poradenství 7.2.90, koordinuje K. Kopřiva

M. Kotek

Psychologická výchovná péče

Proběhlo setkání koordinátora skupiny s kolegy PPmB a KPPP. Diskutovalo se o perspektivách psychologické výchovné péče v souvislosti se zrušením krajského článku řízení a tím i ohrožení existence krajských zařízení. S oběma pracovišti byly dohodnuty další společné kroky, které by vedly k opětovnému sjednocení obou pracovišť, ke zvýšení kvality i rozsahu jejich činnosti.

Do 12.2.90 se uskuteční pracovní porada zástupců všech PPP jihomoravského kraje, kde budou dohodnuty další postupy a to jak ve vztahu ke změně konceptce činnosti těchto zařízení, tak i ve vztahu k ministerstvu školství.

B. Bárta

Psychologie ve zdravotnictví

PS se sešla 18.1.1990 za účasti 26 z 34 evidovaných členů. Dr. Bendová seznámila přítomné s návrhem konceptce klinické psychologie ve zdravotnictví. Po diskusi bylo přijato stanovisko požádat dopisem MZSV o odklad projednávání konceptce a umožnění diskuse v širším plénu zdravotnických psychologů. Dopis se žádostí o odpověď byl odeslán. Psychologové ve zdravotnictví navrhuji plénu OFjnP vyjádřit nedůvěru redakci časopisu Čs. psychologie. Skupina se obrací na katedru psychologických věd MU s řadou návrhů na obsazování míst vysokoškolských učitelů, rekonstrukci plánu výuky, kontakty se zahraničím a jednání s lékařskou fakultou. Návrh na zlepšení předatestační přípravy psychologů ve zdravotnictví bude odeslán na ILF Praha. Plénu OFjnP předkládáme požadavek na projednání stanoviska k udělování soukromých licencí. Vznikající iniciativní skupina pro zavádění metod behaviorální medicíny požádá o zařazení vedení katedry. Navrhujeme plénu OFjnP vytvořit pracovní skupinu pro psychodiagnostiku a ediční činnost nezávislou na st.p. Diagnostika a existujících periodikách.

A. Zemanová

Psychologie práce

Do skupiny se dosud přihlásilo jen 6 kolegů a kolegyně. Hledáme kontakty na další. Nový přístup k pojetí psychologie práce formuloval Dr. J. Šopek: mimo tradiční pracovní problémy a používané metody bude spojovat tento druh pracovišť i nebývalá mobilita a potřeby rekvalifikace pracovníků zejména ve strojírenských oborech. Psychologové práce by měli spojit své úsilí nejen mezi sebou navzájem, ale i s odborníky podobných profesí /sociologové, pedagogové, pracovníci NV/ tak, aby byli schopni vidět problémy spíše na úrovni celého regionu než pouze svého pracoviště a zavčas nabídli své znalosti k hledání cest k řešení značných přesunů ve struktuře obyvatelstva. Skupina se sejde 7.2.90 a bude formulovat svou nabídku služeb a jejich formy i adresáta. Byl navázán písemný kontakt s pražskými kolegy /Dr. Bureš, Dr. Fořtová/, který budeme dále rozvíjet.

L. Kostrouh

Náprava osobních křivd a nespravedlností

Z řady psychologů postižených v období "normalizace" po r.1969 se daří některé kolegy opět začlenit na místa, z nichž byli neoprávněně vypovězeni.

Pokud znáte případy dřívějších studentů, kterým bylo z politických důvodů ukřivdjeno, informujte o nich laskavě rehabilitační komisi na FF MU /předseda K.Palas/.

Pokoušíme se rovněž řešit případy osob, které politické situace právě uplynulé doby využily k výraznému poškození druhých lidí. V žádném případě nesmí jít o pomstu, pouze o ochranu před škodlivými vlivy těchto několika málo osob.

L.Míček

NA VĚDOMOST SE DÁVÁ

V souladu s hlasováním na plénu našeho OF 12.1.1990 byl odeslán dopis panu rektorovi MU a panu děkanovi FF MU /kopie na vědomí katedře psychologie/, v němž se vyjadřuje stanovisko pléna OFjMP k dr.J.Sedlákoví, požaduje a zdůvodňuje se jeho odchod z katedry psychologie.

Stejnou otázkou se zabývalo jednání katedry psychologie v Brně, stanovisko je shodné s názorem pléna OFjMP.

Dne 26.1.1990 se konalo na katedře psychologických ved v Brně pracovní setkání zástupců OF psychologů z Prahy /kol. Břicháček, Hermochová, Hoskovec, Havlínová, Jůnová, Krivohlavý, Mertin, Ríčan, Šturma/, zástupců OF severomoravských psychologů /Řehan, Mohapl, Chovancová, B.Vašina/, kolegů ze Slovenska a zástupců OFjMP /Bárta, Dan, Míček, Planava, Smékal/.

Hlavním námětem jednání byly stavovské otázky, jmenovite pak problémy sdružení či asociace psychologů ČSSR, včetně Psychologické společnosti. Z diskuse vyplynula tato stanoviska. Kolegové ze Slovenska již provedli plnou výměnu funkcí v jejich Psychologické společnosti. Jsou toho názoru, že dřívější Psychologická společnost se na Slovensku tak nezprofanovala, jako v českých zemích, a tudíž se již rozhodli převzít celou dosavadní strukturu Ps. společnosti a realizovat personální změny.

Kolegové z Prahy se v úvodním sdělení blížili stanovisku Slováků, nicméně s větším akcentem na důslednější změny. Navrhovali prozatím převzít a ponechat dosavadní strukturu i hierarchizaci Čs. psychologické společnosti. Představitelé OFjMP informovali o výsledku jednání a hlasování pléna, kde členové jednoznačně vyjádřili negativní postoj k dosavadní Ps. společnosti přičemž nadpoloviční většina se vyjádřila pro nutnost zásadně rekonstruovat dosavadní Psychologickou společnost tak, aby se akcentovaly stavovsko-cechovní záležitosti. Při utváření této nové společnosti je možné převzít leccos z dosavadní Psychologické společnosti /zejména finance a další/.

V diskusi jsme zdůraznili, že významná menšina OFjMP je toho mínění, že je vhodné utvořit nové společenství psychologů, které by se naprosto distancovalo od čehokoliv z dosavadní Čs. psychologické společnosti. Obdobně radikální stanovisko zaujímali též kolegové ze severní Moravy. Dlouhá diskuse vedla k tomu, že - zhruba řečeno - byl akceptován názor většiny jihomoravských psychologů. ~~Teď: z dosavadní Ps. společnosti bude převzato to, co za převzetí stojí, nicméně bude~~

Z dosavadní Ps. Společnosti bude převzato to, co za převzetí stojí, nicméně bude utvořeno nové psychologické společenství, které se pracovně a tedy prozatím nazývá Československá psychologická asociace, nebo též Asociace českosl. psychologů. Bude se skládat ze Slovenské psychologické společnosti a z ~~Obce českých a moravskoslezských psychologů.~~

Obec českých a moravskoslezských psychologů bude mít dvě rovnoprávné "větve", práci bude koordinovat skupina, která by se mohla nazývat "Představenstvo českých a moravskoslezských psychologů.

Vše, co dosud bylo napsáno je věcí další diskuse. Na uvedeném setkání /federálním/ byly ustaveny pracovní komise, které mají připravit konkrétní návrhy, jak se seskupovat a zorganizovat. Vše bude předloženo plénu. Počítá se s tím, že do nové Obce psychologů nebudou /v českých zemích/ automaticky převedeni členové dosavadní Psychologické společnosti, nýbrž budou nové přihlášky.

Na tomtéž setkání se mluvilo i o časopisu ~~Ps.~~ ^{Čs.} psychologie. Zástupci OFjMP se připojili ke stanovisku pražských a severomoravských kolegů, že "hodnocení obsahu časopisu je jednoznačně negativní, na čemž nic nemění několik málo výjimek. OF psychologů v Čechách i na Moravě tudíž důrazně požadují odstoupení celé redakční rady a utvoření nové." Za OFjMP navrhl jmenovat do nové redakční rady S. Kratochvíla, V. Smékala.

Setkání pléna OFjMP se bude konat 2. března 1990

v 15 hod. v Aule FF MU v Brně. Svou účast potvrdil Dr. J. Šabata se závažným sdělením k problematice psychologie a volby.

Na programu budou - mimo jiné - též volby zmocněnců, kteří budou pracovat a reprezentovat naše OF při přípravě vzniku i programu nového společenství psychologů /obce, asociace/ Do této přípravné pracovní skupiny, která je součástí celostátní pracovní skupiny, byli jmenováni: B. Bárta, J. Dan, L. Míček, I. Planava. Naproti tomu zástupci pražských a severomoravských kolegů byli řádně plénem zvoleni. Musíme to tedy napravit. Za správné považujeme tajné volby. Jde sice o přípravnou pracovní skupinu, nicméně má připravit zcela zásadní a významné věci a proto by členové měli mít opravdový mandát pléna.

Burza volných pracovních míst

Na návrh kol. H. Fridrichové zavádíme evidenci volných pracovních míst pro psychology. Vedením evidence je pověřen L. Míček, katedra psycholog. věd FF MU. Prosíme o zaslání relevantních informací. Nabídky budou zveřejněny na nástěnce katedry.

Koordinační skupina OFjMP

/!!!/ Třídní hledisko vyžaduje, aby psycholog vysvětloval nejen dějiny psychologie z hlediska dělnické třídy, metodou historického materialismu, vědecky objektivně, bez subjektivismu a voluntarismu, ale aby tak vysvětloval i souvislosti mezi sociálně-psychologickými jevy a mezi zjištěnými fakty.

Obsahová stránka ideově nepřátelských názorů v psychologii je neméně závažná jako příčiny jejich pronikání do psychologie.

.....

A nakonec to nejhorší - citáty:

"Očista od čelných představitelů pravicového oportunistu v oboru psychologie je v podstatě skončena, nebylo však a není v silách ani jednotlivců ani některých organizací zabránit jejich ideovému pronikání do některých podniků, do školství, do časopisů, sborníků, do Socialistické akademie. Dále organizují semináře a sjezdy. Jde sice jen o jednotlivce, ale jde o takové jednotlivce, kteří byli v nedávné minulosti v krizových letech velmi politicky aktivní a kteří ve své politické "aktivitě" nerušené pod záminkou odborné nepostradatelnosti pokračovali - a to ještě v roce 1973. Někteří z nich publikují dál, své práce uveřejňují pod jmény svých manželek nebo spolupracovníků, nebo dokonce nadřízených a některých i pod svými pravými jmény.
/...../ Vedoucí pracovníci by měli uvedeným jevům věnovat zvýšenou pozornost a zabránovat jim."

Jiří Sedlák: Kritika buržoazních teorií v psychologii

In: Ideologické problémy rozvoje marxistické psychologie v ČSSR. Vydalo Odd. školství a vědy ÚV KSC a Prezidium ČSAV Praha, 1973